

รายงานวิจัย

โครงการการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์
เพื่อใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

The Development of Forensic Science Process Model for Criminal
Investigation in Three Southern Border Provinces of Thailand

คณะผู้วิจัย

ศ.พ.ต.อ.หญิง ดร.พัชรา	สินล้อยมา	หัวหน้าโครงการวิจัย
ศ.พ.ต.อ.นพ.อุทัย	ดีระวณินทร	นักวิจัย
รศ.พ.ต.อ. สันต์	สุขวัฒน์	นักวิจัย
รศ.พ.ต.อ.โสรัตน์	กัลป์วิลา	นักวิจัย
ผศ.พ.ต.ท. ทัชชกร	ภูวดิษยคุณ	นักวิจัย
นางสาวมุกทิตา	มากวิจิตร	นักวิจัย
นายไกรยุทธ	แสวงสุข	ผู้ช่วยนักวิจัย

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

พ.ศ. 2556

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่นำมาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบกับเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อการนำงานนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เป็นมาตรฐาน และสามารถนำมาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยกลุ่มเป้าหมายและวิธีการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1) การวิจัยเชิงปริมาณเป็นการใช้แบบสอบถามในการวัดความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่โดยกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว คือ พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน ในสถานีตำรวจทุกแห่งที่อยู่ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อันประกอบด้วยสถานีตำรวจในเขตพื้นที่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา และจังหวัดปัตตานี 2) การวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสัมมนากลุ่มย่อย (Focus Group) ซึ่งกลุ่มประชากรเป้าหมายดังกล่าว คือ เจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์จากสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์ จากสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม และเจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์จากสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม ทั้งนี้เพื่อทราบถึงกระบวนการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่นำมาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งเพื่อทราบและวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคในการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อันจะนำไปสู่แนวทาง ในการพัฒนาระบบงานด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อใช้ในการป้องกันและแก้ไขอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งจากทบทวนเอกสารและเก็บข้อมูลข้างต้น ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่นำมาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถแบ่งการดำเนินงานเป็น 3 ประเด็นหลัก คือ 1) การตรวจสถานที่เกิดเหตุ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องตรวจสอบความปลอดภัยของเส้นทาง การเดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุและมีหน่วยคุ้มกันตลอดทาง ประกอบกับมีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่เก็บกู้วัตถุระเบิด (EOD) เพื่อตรวจสอบความปลอดภัยในสถานที่เกิดเหตุในเบื้องต้นก่อนที่จะทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุ 2) การพิสูจน์หลักฐาน จะต้องมีการกำหนดผู้บัญชาการเหตุการณ์หรือหัวหน้าเหตุการณ์สถานที่เกิดเหตุ เพื่อควบคุมและรักษาวัตถุพยานในที่เกิดเหตุให้คงอยู่สภาพเดิม ไม่มีบุคคลภายนอกเข้าไปทำลายวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ ประกอบกับเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานจะต้องเก็บวัตถุพยานให้ถูกต้องตามหลักวิธีปฏิบัติและนำไปตรวจพิสูจน์ภายในระยะเวลาที่กำหนด

3) การชันสูตรพลิกศพ กรณีที่สถานที่เกิดเหตุพบศพผู้เสียชีวิตก็จะต้องมีการส่งศพไปโรงพยาบาลที่มีแพทย์นิติเวช เพื่อให้แพทย์ได้ทำการผ่าชันสูตรพลิกศพ และหาสาเหตุการเสียชีวิต

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการนำงานนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ สรุปได้ว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์ ความมุ่งมั่น ความกล้าหาญ และไหวพริบในการทำงาน ประกอบในการบริหารจัดการ ผู้บังคับบัญชาจะต้องเล็งเห็นความสำคัญในการกำชับผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่ตามหลักการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและการรวบรวมวัตถุพยานอย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งการมีวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอและทันสมัย ซึ่งนับเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสามารถรองรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

3. ปัญหาและอุปสรรคในการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ สรุปได้ว่า บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีจำนวนไม่เพียงพอ รวมถึงปัจจุบันบุคลากรโดยส่วนใหญ่ยังขาดประสบการณ์การทำงานในพื้นที่อยู่มาก เนื่องจากการโยกย้ายในพื้นที่อยู่บ่อยครั้ง จึงทำให้ขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการทำงานในพื้นที่โดยตรงอย่างแท้จริง อีกทั้งยังมีปัญหาในเรื่องการขาดแคลนทรัพยากรในการปฏิบัติงาน เช่น เสื้อเกราะกันกระสุน ยานพาหนะสำหรับตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ รวมถึงปัญหาการบริหารจัดการของผู้บัญชาการเหตุการณ์ที่ยังขาดเอกภาพ ทำให้เกิดปัญหาหน่วยงานที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ จนทำให้เกิดปัญหาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุถูกทำลายหรือสูญหายไป และปัญหาเกี่ยวข้องกฎหมายและระเบียบขั้นตอนในการปฏิบัติงานที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เช่น กฎข้อห้ามในการผ่าชันสูตรพลิกศพผู้นับถือศาสนาอิสลาม ทำให้เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการวินิจฉัยถึงสาเหตุการตายที่แท้จริงเป็นอย่างมาก

คณะผู้วิจัยได้เสนอแนะว่าควรมีการจัดอบรมความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์และหลักการเก็บวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุให้เจ้าหน้าที่เพิ่มเติม รวมถึงควรเพิ่มกำลังพลของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งควรมีการเชิญผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์ หรือการสืบสวนสอบสวนคดีก่อการร้ายแต่เกษียณอายุราชการไปแล้วมาเป็นที่ปรึกษาเพื่อให้คำแนะนำแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ประกอบกับควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการที่ดูแลเฉพาะคดีการก่อการร้ายใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อจัดเก็บข้อมูลและสถิติเกี่ยวกับการก่อการร้ายในพื้นที่ 3 จังหวัด และควรมีการพัฒนางานวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ได้นำมาศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาศักยภาพในการทำงานต่อไป